

UDC 351.85:304. (477)

STATE ADMINISTRATION IN THE FIELD OF PROTECTION OF CULTURAL HERITAGE UNDER THE CONDITIONS OF MARITAL STATE 2022-2023**Kupriichuk Vasily** – doctor of sciences in public administration, professor, leading researcher of the Department of Screen Culture and Informationism of the Institute of Cultural Studies of NAMU, Kyiv

Research methodology. It is determined by its purpose and combines four main methods – historical, structural-functional, systemic and comparative, which together allowed, in our opinion, to illuminate the specified scientific problem in all its completeness and complexity.

The aim of the study. It consists in revealing the administrative activities of the State in the field of protection and preservation of cultural heritage in the conditions of martial law.

Prospects for further research. The conducted research made it possible to formulate a number of proposals, first of all, it concerns the implementation of such aspects of state management in the field of cultural heritage protection, namely: further revision of the functions of the Ministry of Culture and Information Policy of Ukraine, delegation of some of them to other, including non-state, entities (protection of cultural heritage, museum activities, coordination of theater activities); taking into account the cultural specificity of regions during the reform of local self-government in order to preserve the basic network of cultural heritage objects, increase their financial and material and technical capacity, and diversify activities; improvement of the legislative framework in order to strengthen the capacity of non-governmental organizations operating in the field of culture to perform monitoring, management, organizational, supervisory, research functions, etc.

Key words: public administration, protection of cultural heritage, martial law, state policy, full-scale war, Russian aggression.

Надійшла до редакції 12.05.2022 р.

УДК 351.85.304

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ГУМАНІТАРНОЇ СФЕРИ В РЕГІОНАХ УКРАЇНИ**Градівський Віктор** – аспірант кафедри регіональної політики

Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби,

Київський національний університет ім. Т.Г. Шевченка, м. Київ

<https://orcid.org/0000-0003-1745-6584>DOI: <https://doi.org/10.35619/ucpmk.vi45.636>

kvm1968@ukr.net

Розглянуто фінансово-економічний механізм публічного управління розвитком гуманітарної сфери в регіонах України. Проаналізовано основні джерела фінансування програм та заходів гуманітарної сфери України, які за напрямками формування поділяються на внутрішні та зовнішні, за формами власності і використання – на бюджетні та позабюджетні і за видами: бюджетні – за рівнями бюджетів, а позабюджетні – за рівнями централізації коштів.

Ключові слова: публічне управління, фінансово-економічний механізм, гуманітарна сфера, регіони України, бюджетне фінансування, фінансування програм.

Постановка проблеми. Запровадження та утвердження позитивних змін у вітчизняній гуманітарній сфері значною мірою залежить від фінансування, оскільки за умов перманентно складного економічного стану, підсиленого впливом російсько-української війни проти України, коли значні кошти йдуть на фінансування заходів щодо захисту територіальної цілісності держави, забезпечення громадян, що переміщуються з тимчасово окупованих територій, ліквідації наслідків гуманітарної катастрофи, соціальних негараздів, утілення навіть найощадливіших програм соціально-гуманітарного спрямування стає досить проблематичним. Разом із тим основні причини виникнення проблем недофінансування потреб вітчизняної гуманітарної сфери навіть не в тому, що не вистачає коштів, а в тому, що вичерпуються традиційні джерела її фінансування і надалі залишаються майже не задіяними цілком нові для нашого сьогодення, але досить відомі для інших країн світу, види фінансових і натуральних ресурсів, для застосування яких не завжди існує відповідна вітчизняна законодавча та нормативно-правова база.

Методологія дослідження. У процесі дослідження були використані наступні наукові методи: порівняльно-історичний (дав можливість зіставити вказані вище фактори в часі і в різних обставинах з урахуванням специфіки досліджуваних об'єктів); абдуктивний (сформовані на основі спостережень логічні висновки базуються на істотності наслідків в системі соціального напрямку державного управління); методи індукції та дедукції (використано для зведення в єдину цілісну систему емпіричних фактів, формування загальних теоретичних положень, висновків та практичних рекомендацій);

порівняльно-аналітичний (забезпечив можливість аналізу особливостей та зв'язку різних фаз розвитку соціальної сфери української державності, ефективність її впливу на формування й діяльність громадянського суспільства в контексті його уявлень про державу, владу й управління) тощо.

Аналіз досліджень і публікацій. В сучасній науковій літературі недостатньо приділялося належної уваги дослідженню стану гуманітарної сфери в Україні як самостійної сфери суспільної діяльності. Є науковці (В. Дзоз, С. Здіорук, В. Купрійчук, П. Петровський, П. Ситнік, В. Скуратівський, В. Трощинський, І. Черничко, С. Чукут та ін.), які у своїх працях висвітили тенденції та стан розвитку гуманітарної сфери українського суспільства як цілісної суспільної діяльності, концептуальне бачення державної гуманітарної політики й механізми її реалізації. Різнібічні аспекти фінансової політики на місцевому рівні та основні положення публічного управління фінансовими ресурсами соціально-економічного розвитку територіальних громад досліджують Ю. Петрушенко, В. Венцель, А. Височина. Однак, тематика фінансово-економічних механізмів публічного управління розвитком гуманітарної сфери в регіонах України в управлінській науковій практиці недостатньо залишаються дослідженими, в яких би комплексно розглядалися концептуальні основи формування та впровадження механізмів публічного управління розвитком гуманітарної сфери на регіональному рівні.

Мета дослідження полягає у науковому обґрунтуванні фінансово-економічного механізму публічного управління розвитком гуманітарної сфери в регіонах України.

Виклад основного матеріалу. Фінансування програм і заходів гуманітарної сфери здійснюється різними економічними методами, або інструментами. Одним з основних методів, який використовується для залучення та перерозподілу коштів, є оподаткування. З позицій публічного управління гуманітарним розвитком податки доцільно умовно поділити на дві основні групи: а) соціально-економічного характеру; б) державно-економічного характеру.

Податки першої групи справляють, в основному, з населення та результатів його трудової діяльності, а другої – з усіх інших сфер господарської діяльності, наприклад: збори на спеціальне використання водних ресурсів загальнодержавного значення та за користування водами для потреб гідроенергетики і водного транспорту; платежі за користування надрами загальнодержавного значення; рентна плата за нафту та газ (вуглеводні), що видобуваються в Україні; надходження від розміщення в установах банків тимчасово вільних бюджетних коштів, які обліковуються на рахунках Державної казначейської служби України; рентні плати за транзитне транспортування територією України нафти, природного газу, аміаку та низки інших платежів і зборів.

Тобто групу податків соціально-економічного характеру становлять податки, що формує населення через ціну, яку сплачує, купуючи товари чи отримуючи послуги, або через доходи від процесу трудової діяльності та певні відрахування з них. Ці податки можуть бути прямими, тобто такими, що стягуються державою безпосередньо з доходів чи майна платника податків, або непрямими, що оподатковують їх споживання, яке, своєю чергою, є більш стабільною та негнучкою величиною, ніж прибутки. До них належать: податок на прибуток підприємств; податок на доходи фізичних осіб; податок на додану вартість; акцизний податок; податок на майно; єдиний податок [10].

Залежно від структур, які встановлюють податки, вони поділяються на загальнодержавні та місцеві. Загальнодержавні податки та збори встановлюються вищими органами державної влади, а їх стягнення за єдиними ставками є обов'язковим на всій території країни. Вони можуть розподілятися між ланками бюджетної системи таким чином: повністю надходити до державного бюджету; повністю надходити до місцевих бюджетів; розподілятися у визначених пропорціях між державним та місцевими бюджетами.

Місцеві податки та збори визначаються органами місцевого самоврядування відповідно до законодавства, вони є обов'язковими до сплати в межах адміністративно-територіальних одиниць та зараховуються до місцевих бюджетів. Варіанти встановлення цих податків і зборів регламентуються повноваженнями цих органів: місцеві податки можуть бути у вигляді надбавок до загальнодержавних податків чи встановлюватись, безпосередньо виходячи з переліку, затвердженого органами влади вищого рівня.

Податок на прибуток підприємств є одним із видів прямого оподаткування доходів юридичних осіб. Податок на прибуток підприємств в Україні має не лише значне фіскальне значення, але й широкі можливості для регулювання та стимулювання виробничої діяльності. За допомогою цього податку держава може здійснювати ініціювання розвитку окремих галузей національної економіки або регіонів, впливати на виробництво пріоритетних товарів, виконання робіт чи надання послуг, поштовпувати інноваційну та інвестиційну діяльність, поглиблювати конкурентні відносини. Такий вплив можна виконувати за рахунок диференціації ставок оподаткування і надання пільг, амортизаційної політики, податкового кредиту та податкових знижок [1].

Фінансові трансферти – це метод фінансування, при якому відбувається одностороння та безповоротна передача коштів та активів від одних економічних суб'єктів до інших, що здійснюється на безоплатній основі. Слід зауважити, що трансферт може відбуватись і не в грошовій формі, а у вигляді надання певних послуг чи формі додаткових економічних можливостей. Фінансові трансферти можуть бути двох видів: міжбюджетні та грошові.

Міжбюджетні трансферти – це кошти, що безоплатно та безповоротно передаються з одного бюджету до іншого. Ці трансферти можуть бути класифіковані за різними критеріями: за критеріями напрямку руху коштів вони можуть бути вертикальними – трансферт відбувається між бюджетами різних рівнів чи горизонтальними – між бюджетами одного рівня. Поточними чи капітальними, якщо критерієм виступає частина бюджету, до якої скеровуються трансферти. Прямими, коли кошти чи майно перераховується безпосередньо на баланс суб'єкта, чи непрямими, коли відбувається передача територіальним органам влади права на надходження від певних національних податкових платежів чи часток від них у рамках податкових розщеплень [2; 6].

Дотації вирівнювання служать для забезпечення кожному з регіонів держави приблизно однакових рівнів послуг гуманітарної сфери незалежно від потенційних ресурсів, фінансування та кількості споживань цих послуг і створюють умови для захисту фінансово слабких територіальних громад.

Для задоволення певних потреб населення з Державного бюджету України надаються цільові субвенції, призначені для здійснення програм соціального захисту; компенсації втрат доходів бюджетів органів місцевого самоврядування, виконання власних повноважень унаслідок надання пільг, встановлених державою (відшкодування витрат з надання населенню житлових субсидій тощо); виконання інвестиційних проектів.

Крім перелічених вище трансфертів, до місцевих бюджетів можуть спрямовуватись і трансферти інших органів місцевого самоврядування. Так, міські та районні ради можуть передбачити у своїх бюджетах дотації вирівнювання бюджетам районів у містах, бюджетам сіл, селищ чи міст районного значення та їх об'єднань [4].

Видатки місцевих бюджетів, що враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів, поділяють на три групи у відповідності з критеріями розподілу, прийнятими Бюджетним кодексом України (ст. 88-90).

Перша група – видатки на фінансування бюджетних установ та заходів, які забезпечують першорядне надання послуг, що належать до соціально-гуманітарної сфери та найближче розташованих до населення територій. Ці видатки здійснюються з бюджетів територіальних громад сіл, селищ, міст районного значення, а також їх об'єднань.

Друга група – видатки на фінансування бюджетних установ та заходів, які забезпечують надання послуг, що належать до соціально-гуманітарної сфери, гарантованих державою для всіх громадян України. Видатки цієї групи здійснюються з бюджетів міст республіканського (АР Крим) та обласного значення, а також із районних бюджетів, бюджетів об'єднаних територіальних громад.

Третя група – видатки на фінансування бюджетних установ та заходів, які забезпечують гарантовані державою соціальні послуги для окремих категорій громадян та послуги соціально-гуманітарної сфери, які мають застосування на всій території держави. Видатки цієї групи здійснюються з бюджету АР Крим та обласних бюджетів [10; 5].

Грошові трансферти – державні програми, в межах яких надаються кошти потребуючим верствам населення для підвищення рівня та якості їхнього життя. Зазвичай це різного роду грошові виплати, які адресуються фізичним особам у рамках соціальних програм.

Приватна благодійність часто перебуває за сферою державної та гуманітарної політики, однак у деяких країнах світу (наприклад, Австралії, Новій Зеландії, Канаді та США) вона безпосередньо враховується разом із послугами державних інституцій. Служби громадянського сервісу надають значну фінансову підтримку громадській соціальній політиці, (особливо в період надзвичайних ситуацій), створюючи відповідні приватні благодійні фонди.

Успішності та результативності взаємодії державних структур і приватних благодійних організацій сприяє залучення державних благодійних фондів і організацій до чинних програм гуманітарного розвитку як на національному, регіональному, так і місцевому рівнях [9; 11].

У Законі України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» наведено визначення видів благодійництва: благодійництво – добровільна безкорислива пожертва фізичних та юридичних осіб у поданні набувачам матеріальної, фінансової, організаційної та іншої благодійної допомоги; меценатство – добровільна, безкорислива матеріальна, фінансова, організаційна та інша підтримка фізичними особами набувачів благодійної допомоги, а спонсорство – це добровільна матеріальна, фінансова, організаційна та інша підтримка фізичними та юридичними особами набувачів благодійної

допомоги з метою популяризації виключно свого імені (найменування), свого знака для товарів і послуг. Саме тому багато вітчизняних філантропів досить часто розглядають благодійність як певний суспільний майданчик, на якому відбувається їх власна презентація перед громадськістю та одночасне маскування інших інтересів і соціальних ролей [7; 8].

Реалізації багатьох соціальних програм, наприклад, започаткуванню нових житлових проектів чи будівництву закладів охорони здоров'я та освіти, сприяють громадська ініціатива та підтримка. Держава може фінансово підтримати започаткований проект за умови, що суспільство (громада, територіальне об'єднання тощо) вже залучило достатню кількість приватних фондів, щоб оплатити його капітальну вартість.

Субсидії, або безготівкова допомога чи винагорода, – метод фінансування, який передбачає покриття певних витрат підприємствам, домогосподарствам чи окремим особам за рахунок коштів державного чи місцевого бюджетів або цільових соціальних фондів. Сюди, зазвичай, входять субсидії, що мають прямий еквівалент у готівковій ціні, однак не є монетизованими.

Гранти – це цільові кошти, що надаються на безповоротній основі некомерційним організаціям або фізичним особам на реалізацію проектів у гуманітарній сфері, зокрема благодійних програм, проведення наукових досліджень, отримання освіти, інші суспільно корисні цілі з наступним звітом про їх використання та отримані результати щодо зміни ситуації. Важливою умовою надання гранту є не лише потреба чи розуміння наявної проблеми, але й запропонований алгоритм її вирішення, очікуваний результат та обґрунтована потреба в коштах. Грант, крім грошової форми, також може надаватись і в натуральній. На відміну від позики, кошти гранту не треба повертати. Грантові програми бувають відкритими (коли до конкурсу допускаються всі некомерційні організації та фізичні особи, які відповідають певним вимогам донорської організації – грантодавця) та закритими (коли існують особливі умови для участі у грантовій програмі, наприклад, допуск тих бенефіціарів, що вже отримували / не отримували гранти від цього або іншого фонду, або вибір конкурсантів за територіальною, галузевою чи професійними ознаками тощо). За періодичністю проведення гранти поділяють на: разові, циклічні та постійні.

Пільги – повне або часткове звільнення від дотримання встановлених законом загальних правил чи виконання яких-небудь обов'язків, законодавчо закріплена система привілеїв окремим категоріям населення (наприклад, пільги для учасників бойових дій, зокрема тих, хто брав участь в АТО, багатодітних та малозабезпечених сімей тощо).

Пільги в Україні стали тріумфом патерналізму, дійсну кількість пільговиків визначити неможливо, оскільки частина пільг прописана в законодавстві, а інші – передбачені нормативно-правовими актами, в тому числі актами місцевих рад [10; 10].

Висновки. Загальним результатом ефективного впровадження фінансово-економічного механізму публічного управління розвитком гуманітарної сфери в регіонах України має відбуватися гармонізація гуманітарного розвитку різних регіонів країни, усунення наявних суперечностей між дійсним станом гуманітарної сфери чи її окремих складових у регіонах та потребою формування в Україні єдиного гуманітарного простору. Мовна проблема, ставлення до вітчизняної історії, оцінки національно-визвольної боротьби українського народу, орієнтація на його традиційні духовні цінності, шанобливе ставлення до кращих зразків світової культури, неприйняття масової культури як ерзацу духовності, інші численні проблеми гуманітарного розвитку можуть бути розв'язані за умови науково обґрунтованої послідовної системної управлінської політики держави на загальнонаціональному та регіональному рівнях. А це створить необхідну духовну основу консолідації нації як передумову її сталого прогресивного поступу. Зрозуміло, що всі ці заходи можуть бути реалізовані в повному обсязі лише за умови цілковитої перемоги у російсько-українській війні та спровокованого нею кримінального сепаратизму в Україні.

Перспективи подальших досліджень. Подальші наукові дослідження будуть стосуватися детального аналізу сучасного стану впровадження фінансово-економічного механізму публічного управління розвитком гуманітарної сфери в регіонах України крізь призму основних функціональних моделей.

Список використаної літератури

1. Бюджетний кодекс України: Закон України. № 2456-VI від 08.07.2010 р. *Голос України*. 2010. 14 серп.
2. Герасименко Г. В. Напрями модернізації фінансового забезпечення системи соціальної підтримки населення України. *Механізм регулювання економіки*. 2011. № 4. С. 180-188.
3. Купрійчук В. М. Гуманітарна політика українських урядів у добу національної революції (1917–1920 рр.): монографія. Київ : Вид-во Європ. ун-ту, 2014. 378 с.
4. Лопушняк Г. С. Державна соціальна політика як передумова економічного розвитку України: монографія. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2011. 372 с.
5. Мамонова Г. В., Канцур І. Г. Моделювання пріоритетів фінансового забезпечення соціальної сфери. *Бізнес-інформ*, 2014. № 1. С. 179 – 183.

6. Податковий кодекс України: Закон України № 2755–VI від 02.12.2010 р. *Голос України*. 2010. 4 груд.
7. Практика благодійної діяльності бізнес-компаній в Україні: сучасний досвід (звіт за результатами досліджень) / А. Гулевська-Черниш, Д. Непочатова, Л. Паливода; за заг. ред. А. Гулевської-Черниш. Київ : Салютис, 2010. 60 с.
8. Про благодійну діяльність та благодійні організації: Закон України № 5073–VI від 05.07.2012 р. *Голос України*. 2013. 2 лют.
9. Розпутенко І., Москаленко С. Гуманітарний розвиток України в умовах цивілізаційного вибору. *Вісник НАДУ. Соціальна та гуманітарна політика* [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://visnyk.academy.gov.ua/wp-content/uploads/2013/11/2013-2-29.pdf>.
10. Соціальна і гуманітарна політика: підруч. / [авт. кол.: В. П. Трошинський, В. А. Скуратівський, М. В. Кравченко та ін.]; за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трошинського. Київ : НАДУ, 2016. 792 с.
11. Шевчук П. Соціальна та гуманітарна політика: навч. посіб. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2014. 320 с.
12. Фінансова політика місцевого розвитку: монографія / Ю. М. Петрушенко, В. Т. Венцель, А. В. Височина. Суми : Сум. держ. ун-т, 2020. 380 с.

References

1. Biudzhetnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy № 2456-VI vid 08.07.2010 r. *Holos Ukrainy*. 2010. 14 serp.
2. Herasymenko H. V. Napriamy modernizatsii finansovoho zabezpechennia systemy sotsialnoi pidtrymky naselennia Ukrainy. *Mekhanizm rehuliuвання ekonomiky*. 2011. № 4. S. 180-188.
3. Kupriichuk V. M. Humanitarna polityka ukrainskykh uriadiv u dobu natsionalnoi revoliutsii (1917–1920 rr.): monohrafiia. Kyiv : Vyd-vo Yevrop. un-tu, 2014. 378 s.
4. Lopushniak H. S. Derzhavna sotsialna polityka yak peredumova ekonomichnoho rozvytku Ukrainy: monohrafiia. Lviv : LRIDU NADU, 2011. 372 s.
5. Mamonova H. V., Kantsur I. H. Modeliuvannia prioritetiv finansovoho zabezpechennia sotsialnoi sfery. *Biznes-inform*, 2014. № 1. S. 179 – 183.
6. Podatkovi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy № 2755–VI vid 02.12.2010 r. *Holos Ukrainy*. 2010. 4 hrud.
7. Praktyka blahodiinoi diialnosti biznes-kompanii v Ukraini: suchasnyi dosvid (zvit za rezultatamy doslidzhen) / A. Hulevska-Chernysh, D. Nepchatova, L. Palyvoda; za zah. red. A. Hulevskoi-Chernysh. Kyiv : Saliutys, 2010. 60 s.
8. Pro blahodiinu diialnist ta blahodiini orhanizatsii: Zakon Ukrainy № 5073–VI vid 05.07.2012 r. *Holos Ukrainy*. 2013. 2 liut.
9. Rozputenko I., Moskalenko S. Humanitarnyi rozvytok Ukrainy v umovakh tsyvilizatsiinoho vyboru. *Visnyk NADU. Sotsialna ta humanitarna polityka* [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <http://visnyk.academy.gov.ua/wp-content/uploads/2013/11/2013-2-29.pdf>.
10. Sotsialna i humanitarna polityka: pidruch. / [avt. kol.: V. P. Troshchynskiy, V. A. Skurativskiy, M. V. Kravchenko ta in.]; za zah. red. Yu. V. Kovbasiuka, V. P. Troshchynskoho. Kyiv : NADU, 2016. 792 s.
11. Shevchuk P. Sotsialna ta humanitarna polityka: navch. posib. Lviv : LRIDU NADU, 2014. 320 s.
12. Finansova polityka mistsevoho rozvytku: monohrafiia / Yu. M. Petrushenko, V. T. Ventsel, A. V. Vysochyna. Sumy : Sum. derzh. un-t, 2020. 380 s.

FINANCIAL AND ECONOMIC MECHANISM OF PUBLIC MANAGEMENT OF THE DEVELOPMENT OF THE HUMANITARIAN SPHERE IN THE REGIONS OF UKRAINE

Gradivskyy Viktor – postgraduate student at the Department of Regional Policy Educational and Scientific Institute of Public Management and Public Service of the Taras Shevchenko National University of Kyiv

The purpose of the article. The financial and economic mechanism of public management of the development of the humanitarian sphere in the regions of Ukraine is considered. Sources of financing programs and activities of the humanitarian sphere of Ukraine are analyzed, which are divided into internal and external according to the directions of formation, according to forms of ownership and use – into budgetary and extra-budgetary and according to types: budgetary – according to the levels of budgets, and extra-budgetary – according to the levels of centralization of funds.

Key words: public administration, financial and economic mechanism, humanitarian sphere, regions of Ukraine, budget financing, program financing

UDC 351.85.304

FINANCIAL AND ECONOMIC MECHANISM OF PUBLIC MANAGEMENT OF THE DEVELOPMENT OF THE HUMANITARIAN SPHERE IN THE REGIONS OF UKRAINE

Gradivskyy Viktor – postgraduate student at the Department of Regional Policy Educational and Scientific Institute of Public Management and Public Service of the Taras Shevchenko National University of Kyiv

Formulation of the problem. The introduction and approval of positive changes in the domestic humanitarian sphere largely depends on funding, because under the conditions of a permanently difficult economic situation, reinforced by the influence of the Russian-Ukrainian war against Ukraine, when significant funds go to finance measures to protect the territorial integrity of the state, provision of citizens who move from the temporarily occupied territories, liquidation of the consequences of the humanitarian disaster, social unrest, the implementation of even the most frugal social and humanitarian programs becomes quite problematic. At the same time, the main reasons for the problems of underfunding the needs of the

domestic humanitarian sphere are not even that there are not enough funds, but that the traditional sources of its financing are exhausted and will remain almost unused in the future. of the world, types of financial and natural resources, for the use of which there is not always an appropriate domestic legislative and regulatory framework.

Research methodology. The following scientific methods were used in the research process: comparative-historical (made it possible to compare the above factors over time and in different circumstances, taking into account the specifics of the objects under study); abductive (logical conclusions formed on the basis of observations are based on the significance of the consequences in the system of the social direction of public administration); methods of induction and deduction (used to combine empirical facts into a single coherent system, form general theoretical propositions, conclusions and practical recommendations); comparative and analytical (provided an opportunity to analyze the features and connections of various phases of the development of the social sphere of Ukrainian statehood, the effectiveness of its influence on the formation and activity of civil society in the context of its ideas about the state, power and management), etc.

The aim of the study. The purpose of the article is the scientific justification of the financial and economic mechanism of public management of the development of the humanitarian sphere in the regions of Ukraine.

Key words: public administration, financial and economic mechanism, humanitarian sphere, regions of Ukraine, budget financing, program financing.

Надійшла до редакції 15.02.2023 р.

УДК 351.85.304

УЧАСТЬ КОНСУЛЬТАТИВНО-ДОРАДЧИХ ОРГАНІВ У ФОРМУВАННІ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІОГУМАНІТАРНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Чепурко Ярослав – аспірант кафедри регіональної політики Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби, Київський національний університет ім. Т.Г. Шевченка

<https://orcid.org/0000-0002-5395-7493>

DOI: <https://doi.org/10.35619/ucpmk.vi45.637>

Досліджується безпосередня участь консультативно-дорадчих органів у формуванні та реалізації соціогуманітарної політики в Україні. Проаналізовано основні напрями консультативно-дорадчих органів як суб'єктів формування та реалізації державної політики в соціогуманітарній сфері. З'ясовано, що основними принципами діяльності консультативно-дорадчих органів є верховенство права, законність, гласність, відкритість та відповідальність. Підкреслено недостатність розроблених і затверджених нормативно-правових актів, які б могли сформувати якісний механізм взаємодії влади і громад у формуванні та реалізації соціогуманітарної політики, консультацій з громадськістю, створення консультативно-дорадчі органи, до складу яких могли входити представники громадськості (громадські, благодійні, релігійні організації, профспілки, експерти, громадські діячі та ін.), розширення понятійного апарату, визначення шляхів підвищення ефективності такої взаємодії у зазначеній сфері.

Ключові слова: консультативно-дорадчі органи, соціогуманітарна політика, соціальний і гуманітарний розвиток, публічне управління.

Постановка проблеми. Трансформація суспільних відносин в Україні актуалізує дослідження їх різноманітних складових, розробку та здійснення державної політики щодо впорядкування процесів суспільного розвитку. В системі суспільної життєдіяльності особливо важливе місце посідає соціогуманітарна сфера, державна політика щодо її розвитку. Зазначене обумовлює важливість засвоєння системи про сутність, складові соціогуманітарного розвитку суспільства, напрями, механізми та пріоритети державної політики в цій сфері.

Під час становлення громадянського суспільства Урядом України розпочатий процес формування двосторонньої взаємодії між владою і громадою, що дало інститутам громадянського суспільства й окремим громадянам можливість долучитися до процесу формування та реалізації державної політики в соціогуманітарній сфері. Проте цей процес і досі відбувається досить повільно через причини соціального, політичного та економічного характеру [4].

Слід зазначити, що, незважаючи на внутрішню готовність громадськості будувати діалог із владою і надану владою таку можливість, виявилось, що громадськість має проблеми з фаховою підготовкою, а влада – з тим, як будувати ці відносини з організаційного, матеріального та практичного боку. На допомогу громадськості Урядом розроблені навчально-методичні матеріали з основних понять щодо реалізації соціогуманітарної політики та діяльності консультативно-дорадчих органів, проте обсяг та змістовність їх, на жаль, не є достатніми, тож потребують доповнень і тлумачень.

Отже, дослідження участі консультативно-дорадчих органів у формуванні та реалізації соціогуманітарної політики в Україні, зокрема в теорії публічного управління, знаходяться на початковій стадії. Існує потреба розвитку теоретичної бази з цього питання, розширення понятійного апарату, визначення конкретних шляхів щодо підвищення ефективності такої взаємодії у соціальній і гуманітарній сфері тощо [6].